

Data de la última revisió del programa: 19.07.02

Ha de constar l'Àrea a la que pertany l'assignatura i els professors/res de teoria, pràctiques i docència tutoritzada.

(Tipus de lletra: Arial 12 pt)

Nom de l'Àrea : Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològic

Professors/es: Mercè Jódar Vicente (Teoria)

Mercè Jódar Vicente (Pràctiques)

Mercè Jódar Vicente (Docència tutoritzada)

OBJECTIUS GENERALS DE L'ASSIGNATURA

L'assignatura de neuropsicologia clínica és una assignatura d'introducció general al coneixement de les alteracions cognitives secundàries a disfunció cerebral. Els seu objectiu és doble: per una banda es pretén introduir a l'alumne en el coneixement de la funció del psicòleg que treballa en l'àmbit neurològic, i per una altra, ensenyar els continguts mínims perquè puguin detectar, explorar i reconèixer aquestes alteracions. Al llarg del curs, els alumnes aprendran:

16. Quina es la funció del neuropsicòleg i quin és el seu àmbit de treball i d'estudi.
17. A diferenciar la presència o absència de disfunció cerebral i/o a contemplar la possibilitat que diferents dèficits cognitius i conductuals poden ser generats per afectacions del SNC.
18. Quina correspondència existeix entre les diferents àrees cerebrals i els dèficits cognitius que poden derivar-se de la seva lesió.
19. Quines són les patologies neurològiques en les que intervé el neuropsicòleg, i quines alteracions les caracteritzen
20. Quines són les tècniques d'exploració clínica, com i quan s'utilitzen.

TEMARI

El temari està dissenyat per ensenyar la neuropsicologia bàsica, on els continguts segueixen una progressió des dels aspectes més generals, als més específics. D'aquesta manera, s'aborda, en primer lloc, la semiologia dels trastorns neuropsicològics relacionant-los des del principi, amb les àrees cerebrals que estan implicades en el seu funcionament. Primer els trastorns generals que es poden trobar amb alteracions a cadascun dels hemisferis cerebrals i després, per àrees o circuits més

específics. Un cop assolits aquests coneixements, s'introdueixen les malalties neurològiques que solen afectar a nivell cognitiu, s'expliquen les seves causes, les característiques clíniques i les característiques neuropsicològiques. Els aspectes d'avaluació neuropsicològica específics s'introdueixen dins de cada contingut temàtic, i són una part fonamental del treball en les classes pràctiques.

BLOC 1: Introducció general

1. Definició
2. Àrees d'estudi i d'intervenció en Neuropsicologia
3. Antecedents històrics de la neuropsicologia actual

BLOC 2: Lateralització i localització hemisfèrica

21. Asimetries cerebrals en la organització de les funcions cognitives
22. Llenguatge i lateralitat manual
23. Localització general de les funcions cognitives per àrees cerebrals

BLOC 3: Tècniques d'exploració Cerebral

24. L'ús del taquistoscopi en Neuropsicologia
25. L'audició dicòtica .
26. Introducció a la neuroimatge cerebral: el valor del Scanner, la RM i l'SPECT en la Neuropsicologia Clínica.
27. Organització de l'exploració clínica

BLOC 4: Les alteracions de l'atenció

1. La Síndrome Confusional Aguda
2. La Síndrome d'heminègligència contralateral

BLOC 5: Les alteracions de la memòria

28. Les amnèsies: Descripció de les principals causes i de les patologies més freqüents que cursen amb amnèsia: Post-traumàtica. Sdme. de Korsakoff, anòxica, encefalitis...
29. Amnèsia versus amnèsia psicògena
30. Amnèsies transitòries: Amnèsia Global transitòria, secundària a TEC, Epilèpsia...

BLOC 6: Les alteracions del llenguatge

31. Les afàsies
32. Les alèxies
33. Les agràfies

BLOC 7: Els principals tipus d'agnòsies

34. Agnòsia visual (per les formes, pels colors, per les cares)
35. Agnòsia auditiva
36. Agnòsia tàctil

BLOC 8: Les apràxies

37. Mecanismes implicats i que expliquen una apràxia
38. Principals tipus (ideomotriu, ideatòria, constructiva, etc..)

BLOC 9: La patologia del lòbul frontal

39. Alteracions cognitives
40. Alteracions conductuals

BLOC 10: Introducció a la patologia cerebral que cursa amb dèficit cognitiu i conductual

41. Els Traumatismes Crànio-encefàlics i els dèficits cognitius
42. La patologia vascular cerebral i les seves seqüeles
43. Neuropsicologia dels tumors Cerebrals
44. Neuropsicologia de les demències: la malaltia d'Alzheimer i la demència fronto-temporal.

ESTIMACIÓ HORES: L'estudi de la part teòrica requereix aproximadament 1,5 hores d'estudi per cada bloc, excepte pel bloc 10, on la introducció de patologies neurològiques implica 1 hora d'estudi addicional per cada subtema.

PRÀCTIQUES

Les classes pràctiques de l'assignatura complementen les classes de teoria impartida i són necessàries per poder entendre els dèficits que han estat explicats d'una forma teòrica. Durant les classes pràctiques, els alumnes tindran la oportunitat d'observar i discutir la manera en que es realitzen les exploracions o avaluacions neuropsicològiques.

L'objectiu concret de les pràctiques és:

- Aprendre a valorar a un pacient amb dèficit neuropsicològic
- Aprendre a detectar els dèficits explicats a la classe de teoria, en els casos reals.
- Aprendre a valorar i organitzar les diferents necessitats d'intervenció en cada tipus de trastorn.

Programa de pràctiques: Les pràctiques es duran a terme als laboratoris docents de la facultat i fonamentalment consistiran en:

45. Visualització de casos clínics en vídeo i discussió en grup dels dèficits observats.
46. Comentari i discussió en grup de casos clínics aportats pel professor
47. Ocasionalment s'utilitzaran reportatges, reculls de premsa, o articles per discutir en grup aspectes d'actualitat que es relacionen amb la teoria impartida a classe.

Pràctica 1 Lateralització i localització hemisfèrica

Exercicis de paper i llapis on l'alumne ha de localitzar funcions cerebrals i ha de resoldre problemes relacionats amb les asimetries hemisfèriques. Exercici de dominància cerebral del llenguatge.

Pràctica 2 : Tècniques d'exploració Cerebral

Visualització i discussió de l'aplicació de distintes proves a través de filmacions directes de pacients.

Pràctica 3: Els trastorns de l'atenció

Presentació d'un cas clínic en vídeo i discussió per part dels alumnes.

Pràctica 4: Les alteracions de la memòria

Presentació en vídeo de l'exploració d'un pacient amnèsic i discussió.

Pràctica 5 y 6: Les alteracions del llenguatge

Presentació en vídeo de dos casos diferents de trastorns del llenguatge i de la seva valoració. Aportació i discussió de materials escrits per pacients amb trastorns del llenguatge. Exercicis d'identificació dels dèficits.

Pràctica 7: Els principals tipus d'agnòsies

Presentació en vídeo de la valoració d'un pacient amb agnòsia visual. Discussió conjunta.

Pràctica 8: Les apràxies

Presentació en vídeo de pacients diversos amb apràxies ideomotrius per tal d'observar l'exploració. Discussió i diagnòstic conjunt amb els alumnes.

Pràctica 9: La patologia del lòbul frontal

Visualització de la valoració d'un pacient amb trastorns cognitius i conductuals secundaris a patologia frontal. Treball de grup per tal de que els alumnes les identifiquin i les discuteixen.

Practica 10 i resta de pràctiques: Introducció a la patologia cerebral que cursa amb dèficit cognitiu i conductual

La resta de pràctiques segueix la mateixa metodologia que les anteriors, introduint més material de casos clínics reals, aportats pel professor. No obstant, en aquest punt s'introdueix la discussió que integra tota la semiologia conjunta que s'ha treballat de forma independent al llarg del curs.

Estimació temps pràctiques: Les pràctiques estan concebudes pel treball exclusiu a classe. No requereixen temps d'estudi ni preparació addicional.

DOCÈNCIA TUTORIZADA

L'objectiu fonamental és permetre, als alumnes interessats, aprofundir en les passes necessàries per realitzar un diagnòstic i un informe neuropsicològic.

Els objectius didàctics concrets pretenen que els alumnes:

- i. Coneguin i aprenguin quines són les fonts d'informació que s'han de manejar en neuropsicologia

- ii. Aprenquin a establir per sí sols, els criteris de valoració, a escollir la informació rellevant i a interpretar els resultats d'una exploració neuropsicològica.
- iii. Aprenquin quins són els trets particulars d'un informe neuropsicològic i en redactin un.
- iv. Aprenquin a establir uns pautes simples d'intervenció en funció dels seus propis resultats

Es planteja als alumnes la possibilitat de realitzar un treball pràctic durant el curs, a partir d'un cas clínic que el professor aportarà als alumnes. Aquests hauran d'aprofundir en la patologia que presenta el pacient escollit, dissenyar i interpretar una possible avaluació neuropsicològica i redactar un informe neuropsicològic.

Durant les hores de tutorització el professor guiarà als alumnes en cadascuna de les passes que han de seguir, aportarà les claus d'organització i ajudarà al plantejament d'hipòtesis i a resoldre les dificultats.

La tutorització es durà a terme individualment, al despatx del professor, i els alumnes disposaran d'un calendari de dies per treballar amb aquest. Es necessari el treball conjunt amb una freqüència de cada tres setmanes. El temps estimat de dedicació que requereix és d'unes 15 hores

El professor avaluarà el treball realitzat pels alumnes, que contribuirà, únicament, a augmentar la nota de l'assignatura.

AVALUACIÓ

L'assignatura s'avalua a través d'un examen que integra part de valoració comprensiva i memorística. La valoració del contingut de les pràctiques s'inclou en les preguntes de teoria.

Examen únic consistent en:

- 25 preguntes curtes que inclouen tot el temari impartit a les classes teòriques. Algunes preguntes fan referència a aspectes treballats en les classes pràctiques. L'examen puntua sobre 100, i l'alumne que obté aquesta nota obté un excel·lent.
- 2 preguntes obertes, a escollir una, per desenvolupar un tema més àmpliament. Aquestes preguntes només son avaluades si es supera la primera part de l'examen i serveixen per pujar la nota.
- No s'estableix un percentatge de teoria i pràctica, perquè ambdós parts de l'assignatura estan integrades en les preguntes. Les classes pràctiques són imprescindibles per donar sentit a les teòriques i per poder realitzar una anàlisi comprensiva de la major part de la informació teòrica.

Valoració del treball tutoritzat: A partir de l'aprovat a l'examen, la qualitat del treball tutoritzat augmentarà també la nota.

ASSIGNATURES DE LLIURE ELECCIÓ RECOMANADES

23864	Neurologia General i del Llenguatge
23861	Anatomia i fisiologia del sistema nerviós, dels òrgans del llenguatge i de l'audició
23011	Geriatria
26779	Cervell i Conducta
24953	Neurobiologia
21068	Bioquímica del Sistema Nerviós

BIBLIOGRAFIA

Junqué, C. I Barroso, J (1994).Neuropsicologia. Madrid, Ed. Síntesis

Kolb, B. (1986) Fundamentos de Neuropsicología Humana. Barcelona, Labor.

Springer, (1984). Cerebro Derecho, Cerebro Izquierdo. Ed. Gedisa

A l'assignatura no es recomana un únic manual, sinó que s'anima als alumnes a consultar diverses publicacions, el funció del seu interès pels diferents blocs temàtics. El professor dedica una part de la primera classe a proporcionar una llista més ample de referències i a comentar l'interès de cadascuna. Al llarg de l'assignatura es van suggerint altres llibres o articles que poden ser del seu interès.